

Фінанси, банківська справа і страхування

УДК 330.59

Вівчар Олександра Йосипівна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Національний університет «Львівська політехніка»*

Вивчар Александра Иосифовна

*кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов
Национальный университет «Львовская политехника»*

Vivchar Oleksandra

*PhD, Associate Professor of the Department of Finance
National University «Lviv Polytechnic»*

Скіп Роксолана Андріївна

*студентка кафедри фінансів
Національного університету «Львівська політехніка»*

Скип Роксолана Андреевна

*студентка кафедры финансов
Национального университета «Львовская политехника»*

Skip Roksolana

*Student of the Department of Finance
National University «Lviv Polytechnic»*

ORCID: 0000-0001-9691-4699

**АНАЛІЗ ОЦІНКИ РІВНЯ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ ЗА
ЕКОНОМІЧНИМИ ПОКАЗНИКАМИ
АНАЛИЗ ОЦЕНКИ УРОВНЯ ЖИЗНИ УКРАИНЦЕВ ПО
ЭКОНОМИЧЕСКИМ ПОКАЗАТЕЛЯМ
ANALYSIS OF THE ASSESSMENT OF THE STANDARD OF LIVING
OF UKRAINIANS BY ECONOMIC INDICATORS**

Анотація. Одним з важливих завдань будь-якої країни є підвищення життєвого рівня населення. У статті проведено аналіз низки економічних показників, які характеризують рівень життя населення України, деякі з них (реальний ВВП, середня заробітна плата, забезпеченість житлом) було порівняно зі значеннями інших країн. Проаналізувавши зміну реального ВВП, виявлено позитивну тенденцію показника протягом останніх років, проте, порівнявши його із іншими країнами, можемо зробити висновок, що ВВП за паритетом купівельної спроможності в Україні на досить низькому рівні. Окрім цього, було проведено оцінку матеріального становища українців шляхом зіставлення таких економічних категорій як: рівень середньої заробітної плати та індексу інфляції. В ході дослідження було виявлено те, що рівень доходів українців справді збільшувався протягом 2010-2020 рр., окрім кризового періоду, а це означає покращення матеріального становища населення. Але, порівнявши рівень середньої заробітної плати в Україні зі значенням цього ж показника в інших країнах, розуміємо, що в Україні оплата праці на критично низькому рівні та її потрібно підвищувати. Також у статті проведено аналіз такого економічного явища як безробіття. Ця проблема наявна в Україні протягом всього періоду її незалежності, у різні проміжки часу вона поставала по різному гостро. Зважаючи на вищесказане, можемо вважати, що населення України погано забезпечене місцем праці, що погіршує рівень життя українців. Важливе значення соціально-економічного характеру має питання забезпеченості, доступності та якості житла. Досліджуючи останній критерій добробуту українців, було виявлено те, що майже 90% населення України забезпечене власним житлом, проте більшість з них проживає у жахливих умовах, а подекуди і небезпечних. З огляду на це, питання житла потребує особливої уваги уряду та термінового вирішення. У статті надано рекомендації щодо покращення рівня життя українців.

Ключові слова: *рівень життя, реальний ВВП, рівень безробіття, середня заробітна плата, доступність житла.*

Анотація. *Одной из важных задач любой страны является повышение жизненного уровня населения. В статье проведен анализ ряда экономических показателей, характеризующих уровень жизни населения Украины, некоторые из них (реальный ВВП, средняя заработная плата, обеспеченность жильем) было сравнительно со значениями других стран. Проанализировав изменение реального ВВП, выявлена положительная тенденция показателя в последние годы, однако, сравнив его с другими странами, можем сделать вывод, что ВВП по паритету покупательной способности в Украине на достаточно низком уровне. Кроме этого, была проведена оценка материального положения Украинская путем сопоставления таких экономических категорий как: уровень средней заработной платы и индекса инфляции. В ходе исследования было выявлено, что уровень доходов украинском действительно увеличивался в течение 2010-2020 гг., Кроме кризисного периода, а это означает улучшение материального положения населения. Но, сравнив уровень средней заработной платы в Украине со значением этого же показателя в других странах, понимаем, что в Украине оплата труда на критически низком уровне и ее нужно повышать. Также в статье проведен анализ такого экономического явления как безработица. Эта проблема есть в Украине в течение всего периода ее независимости, в разные промежутки времени она появлялась по-разному остро. Учитывая вышесказанное, можем считать, что население Украины плохо обеспечено месту работы, что ухудшает уровень жизни украинский. Важное значение социально-экономического характера имеет вопрос обеспеченности, доступности и качества жилья. Исследуя последний критерий благосостояния украинский, было обнаружено, что почти 90% населения Украины*

обеспечено собственным жильем, однако большинство из них проживает в ужасных условиях, а иногда и опасных. Учитывая это, вопрос жилья требует особого внимания правительства и срочного решения. В статье даны рекомендации по улучшению уровня жизни украинский.

Ключевые слова: уровень жизни, реальный ВВП, уровень безработицы, средняя заработная плата, доступность жилья.

Summary. One of the important tasks of any country is to raise the living standards of the population. The article analyzes a number of economic indicators that characterize the living standards of the population of Ukraine, some of them (real GDP, average wages, housing) were compared with the values of other countries. Analyzing the change in real GDP, we found a positive trend in recent years, but comparing it with other countries, we can conclude that GDP at purchasing power parity in Ukraine is quite low. In addition, an assessment of the financial situation of Ukrainians was made by comparing such economic categories as: the level of average wages and the inflation index. The study found that the income level of Ukrainians did increase during 2010-2020, except during the crisis period, which means an improvement in the financial situation of the population. However, comparing the level of the average wage in Ukraine with the value of the same indicator in other countries, we understand that in Ukraine wages are critically low and need to be increased. The article also analyzes such an economic phenomenon as unemployment. This problem has existed in Ukraine throughout the period of its independence, at different times it has been acutely acute. Given the above, we can assume that the population of Ukraine is poorly provided with jobs, which worsens the living standards of Ukrainians. Socio-economic issues of security, accessibility and quality of housing are important. Examining the last criterion of well-being of Ukrainians, it was found that almost 90% of the population of Ukraine is provided with their own housing, but most of them live in terrible conditions, and in some cases dangerous. In view of this, the

housing issue needs special attention from the government and an urgent solution. The article provides recommendations for improving the living standards of Ukrainians.

Key words: standard of living, real GDP, unemployment rate, average wage, housing affordability.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Сьогодні питання рівня та якості життя населення мають важливе значення. Це питання є дуже актуальним для України, адже наша держава протягом останніх років перебуває у процесі складного соціально-економічного та політичного розвитку, війни на Сході. У 2020 році ситуація погіршується, внаслідок поширення пандемії Covid-19 та низкою карантинних обмежень. Показником ефективності ринкової економіки є високий рівень життя населення. Розвиток економіки та покращення добробуту населення – взаємозалежні поняття, удосконалення економічних показників сприяє підвищенню якості життя населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінювання рівня життя є популярною та важливою темою для аналізу. Вирішення питань добробуту, перш за все необхідне для подальшого розвитку країни, саме тому це питання детально вивчали такі вчені: Кравченко О.О. [1], Дятлова В.В., Гутарева А.В. [2], Рябека О. Г. [3], Пальчук О. І. [4], Красномоєць В. А. [5], Дружиніна В.В., Макаров А. І. [6].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основна мета статті полягає у дослідженні динаміки низки економічних показників, які характеризують добробут населення України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Добробут населення – важлива складова соціально-економічної політики будь-якої держави. Якість життя – сукупність умов людського існування, що забезпечують

здобуття необхідних життєвих благ, матеріального багатства і духовних цінностей. Є безліч показників, за якими визначають рівень життя населення. Важливим для аналізу є показник внутрішнього валового продукту за паритетом купівельної спроможності, або реальний ВВП.

Розглянемо динаміку реального ВВП на душу населення в Україні на рис. 1.

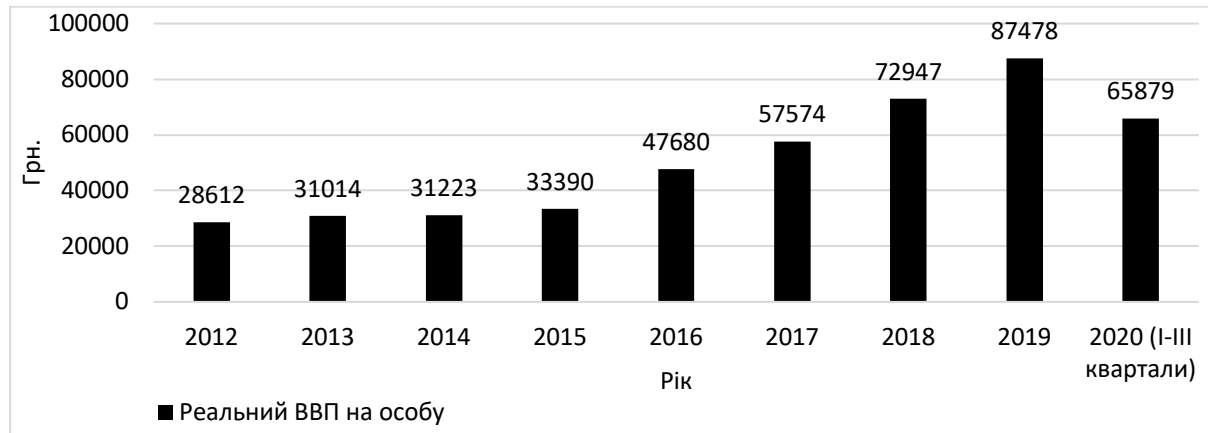

Рис. 1. Динаміка реального ВВП на душу населення України 2012-2020 рр.

Джерело: складено, використовуючи [7]

Дані на рис. 1 вказують на те, що протягом 2012-2019 рр. обсяг реального ВВП у розрахунку на особу збільшується, тенденція позитивна. Суттєве збільшення значень показника спостерігається з 2016 року. За підсумками трьох кварталів значення реального ВВП на особу становить 75% значення 2019 року, тобто, можемо припустити, що реальний ВВП за 2020 рік досягне рівня 2019 року, незважаючи на кризу, зумовлену пандемією Covid-19.

Для того, щоб краще оцінити показник реального ВВП, порівняємо значення України зі значенням інших країн.

На рис. 2 зображено рівень реального ВВП сумарно за 2 роки (2018-2019 рр.).

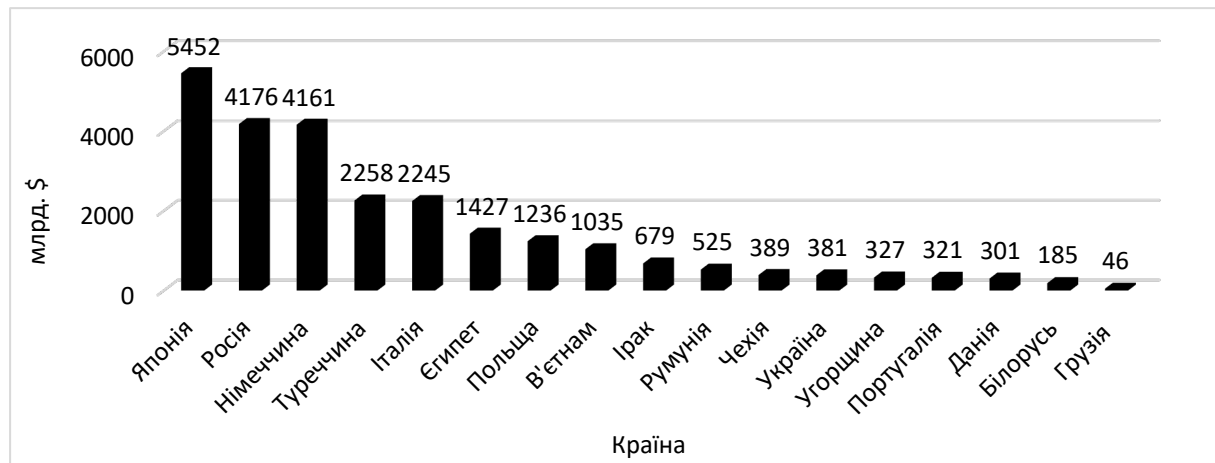

Рис. 2. Величина реального ВВП у деяких країнах світу за 2018-2019 рр.

Джерело: складено, використовуючи [8]

За підсумками 2018-2019 рр. Україна займає 49 місце за розміром реального ВВП. Перші сходинки посідають: Китайська Народна Республіка, Сполучені Штати Америки, Індія, Японія та Російська Федерація. Частка реального ВВП України у структурі світового реального ВВП становить всього 0,3%. Щодо порівняння значення національного показника з показниками країн-сусідів, то рівень реального ВВП Польщі, Румунії та Чехії є вищими. ВВП Польщі за паритетом купівельної спроможності на 220% перевищує український відповідник, Румунії – на 40%, а Чехії – на 2%. Щодо таких країн-сусідів, як Угорщина та Білорусь, то значення їх реального ВВП є меншим, ніж України, а саме на 17 та 51% відповідно.

Отже, можемо вважати рівень життя українців за критерієм реального ВВП низьким.

Також оцінку матеріального становища українців можна провести, зіставивши темп зміни середньої заробітної плати з індексом інфляції. Таким чином, ми зрозуміємо чи залишається у середньостатистичного українця більше грошових коштів після отримання заробітної плати, ніж у попередньому періоді, врахувавши зростання цін.

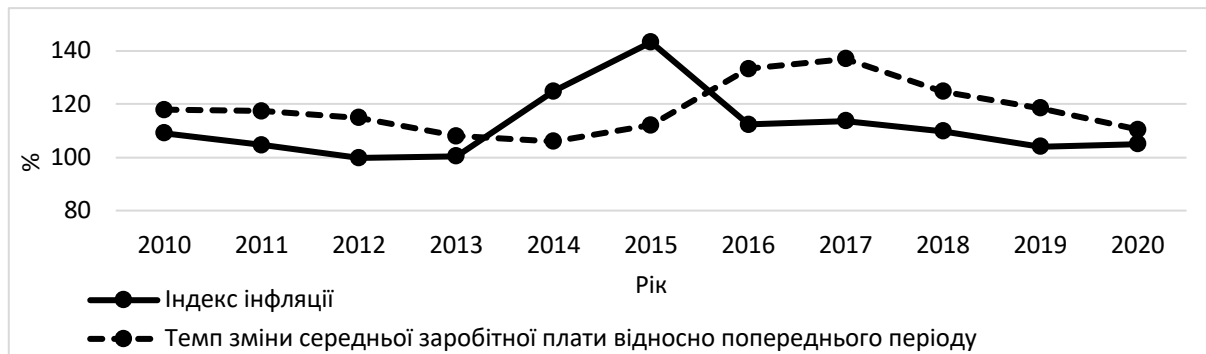

Рис. 3. Динаміка індексу інфляції та темпу зміни середньої заробітної плати в Україні протягом 2010-2020 рр.

Джерело: складено, використовуючи [7]

Дані з рис. 3 свідчать про те, що протягом 2010-2020 рр. середньостатистичне населення України отримує більшу заробітну плату, враховуючи темп зростання цін, окрім 2014-2015 рр. ситуація цього періоду спричинена економіко-політичною кризою 2014 року та її наслідками. Найбільша позитивна різниця між показниками спостерігалась у 2017 році, саме тоді темп зміни середньої з/п перевищив індекс інфляції на 23 в.п. Щодо ситуації 2020 року, то у цьому періоді спостерігається зростання середньої оплати праці на 10,41%, а індекс інфляції становить 105,0%, тобто, незважаючи на кризу, спричинену пандемією Covid-19, українці отримали відносно більші доходи, ніж у 2019 році.

Варто також зауважити, що протягом 2019-2020 рр. індекс інфляції в Україні становить 4,1 та 5,0% відповідно, а це означає, що значення показника наближається до нормативного, яке становить 3%, що є позитивною динамікою.

Підсумовуючи, можна зазначити, що провівши аналіз співвідношення індексу інфляції та темпу зміни середньої заробітної плати, було виявлено позитивні зміни (окрім кризових років), а це свідчить про покращення матеріального становища українців.

Проте, варто порівняти рівень середньої з/п України з іншими країнами. За підсумками першого півріччя 2020 року, середня заробітна

плата в Україні становить – 415\$ США, Білорусії – 528\$ США, Болгарії – 777\$ США, Польщі – 1261\$ США, Угорщини – 1332\$ США. Зауважу, що у країн, у яких реальний ВВП менший (Угорщина на 17% та Білорусія на 51%), рівень середньої заробітної плати є більший на 221% та 27% відповідно. Серед країн Європи в Україні рівень оплати праці найнижчий [7].

Розглянемо також статті витрат українців. Найбільша частка витрат домогосподарств – сукупні споживчі витрати, у I півріччі 2019 року вона становить 91,4%, а у I півріччі 2020 року – 90,1%. Серед цих витрат перше місце посідають витрати на продукти харчування, друге місце – оплата комунальних послуг. Частка витрат на відпочинок, за підсумками I півріччя 2019 року, становить 1,5%, а за аналогічний період 2020 року – 1,4%. Неспоживчі витрати українських домогосподарств (купівля акцій, банківські вклади, будівництво, капітальний ремонт) у структурі всіх витрат становлять 8,6% та 9,9% у першому кварталі 2019 та 2020 року відповідно [9].

Зважаючи на те, що продукти харчування у структурі витрат українських домогосподарств займають частку 46-48%, а разом речі першої необхідності близько 90%, ми вважаємо рівень життя українців досить низьким.

Проаналізуємо рівень життя населення України з огляду на рівність оплати праці за статевою ознакою. Для цього розглянемо рис. 4.

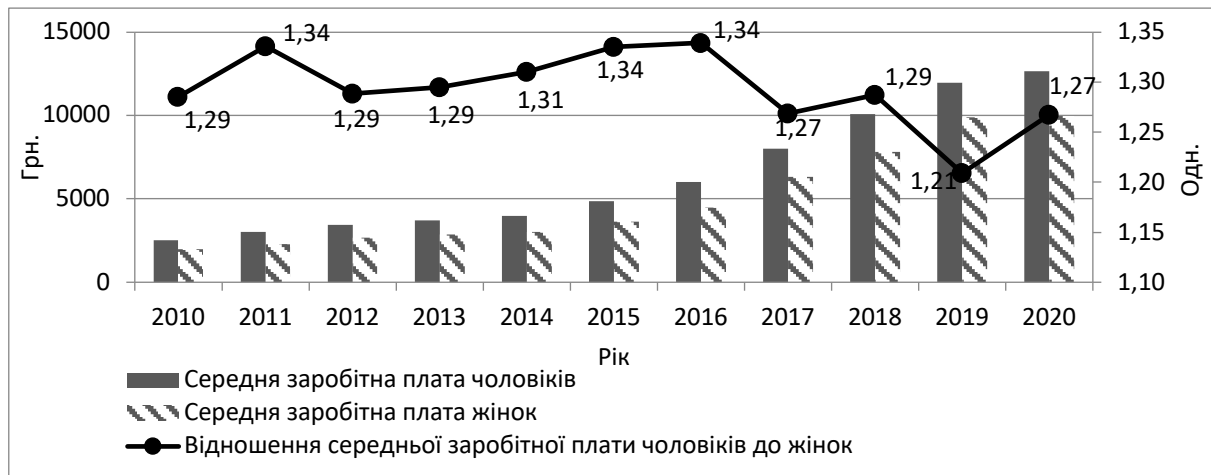

Рис. 4. Динаміка середньої заробітної плати чоловіків, жінок та їх відношення протягом 2010-2020 рр.

Джерело: складено, використовуючи [9]

Дані з діаграми на рис. 4 вказують на те, що протягом останніх 10-ти років чоловіки заробляють більше за жінок у 1,3 – 1,34 рази, або на 30 – 34% більше. Ми вважаємо, що це досить велика різниця в оплаті праці у сучасному світі.

Гендерна дискримінація щодо оплати праці негативно впливає на економічні та соціальні права жінок. Серед явищ, що спостерігаються на ринку праці в Україні, можна виділити наступні [10]:

- праця жінок у низькооплачуваному секторі;
- жінки займають лише 23% керівних посад в Україні;
- у приватному секторі серед власників бізнесу 46% жінок.

Проте, з такою проблемою на ринку праці бореться не лише Україна, а також й інші пострадянські країни, і, навіть, члени ЄС. Однак, в останніх різниця в оплаті праці суттєво менша, наприклад, у 2004 році (саме тоді Литва приєдналась до Європейського Союзу) нерівність у Литві була схожою до сьогоденної в Україні, у 2009 – 2010 рр. нерівність в оплаті праці визначалась на рівні 22%, а у 2019 році – 16%, зауважимо, що це найвищий показник серед членів ЄС [11].

Наступний макроекономічний показник, який необхідно розглянути – це рівень безробіття. Природний рівень безробіття вважається 3-5% від кількості робочої сили. Динаміка рівня безробіття в Україні представлена на рис. 5.

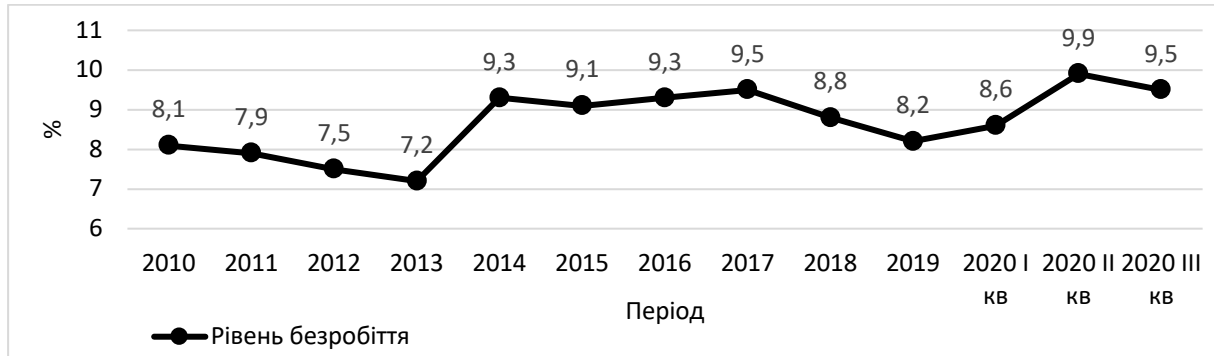

Рис. 5. Динаміка рівня безробіття в Україні протягом 2010-2020 рр.

Джерело: складено, використовуючи [7]

Протягом останніх десяти років рівень безробіття в Україні коливається в межах 7,2 – 9,9%, а це значно більше, ніж рівень природнього безробіття. Період 2010-2011 рр. – вважаємо «реабілітаційним», після світової кризи 2008-2009 рр., рівень безробіття в Україні скорочувався, і у 2013 році становив 7,2%. Проте потім значення показника збільшується у зв'язку економіко-політичною кризою 2014 року. Наслідками останньої є продовження зростання безробіття до 2017 року. Протягом наступних двох років рівень безробіття знижується, але вже у першому кварталі 2020 року знову починає зростати, а це пов'язано з пандемією Covid-19. З запровадженням низки обмежень, які стосуються роботи малого та середнього бізнесу, в рамках карантину свого найбільшого значення рівень безробіття сягає у II кварталі 2020 року, у III кварталі не суттєво знижується.

Отже, в Україні ситуація із зайнятістю населення незадовільна та бажає кращого. Так як не все населення забезпечене місцем праці, добробут 9,5% українців (за підсумками III кварталу) на низькому рівні.

Важливим аспектом, який впливає на рівень життя населення – це забезпеченість житлом, та його доступність. Сьогодні метою кожного

українця – наявність власного житла, це пов'язано з ментальними особливостями та стереотипами населення.

В Україні 86,3% українців володіють власним житлом. При цьому, на тлі європейських країн цей показник досить високий. Відсоток власників житла вищий тільки в Росії (87,3%), Угорщині (95,8%), Румунії (91,7%) і Литві (90,3%). В інших країнах Європи відсоток населення з власним житлом нижчий, ніж в Україні. При цьому найнижчий показник у Швейцарії – лише 42,5% жителів країни мають власне житло [12].

Але варто звернути увагу на те, що велика кількість українців проживає у поганих житлових умовах, а саме тіснота, застарілий радянський житловий фонд. Офіційно встановлена норма житлової площі в нашій країні досить невелика — 13,65 м² на особу [13]. Проте, не всі забезпечені цією нормою. Понад 13% українців у своєму розпорядженні мають 9 м² (рис. 6).

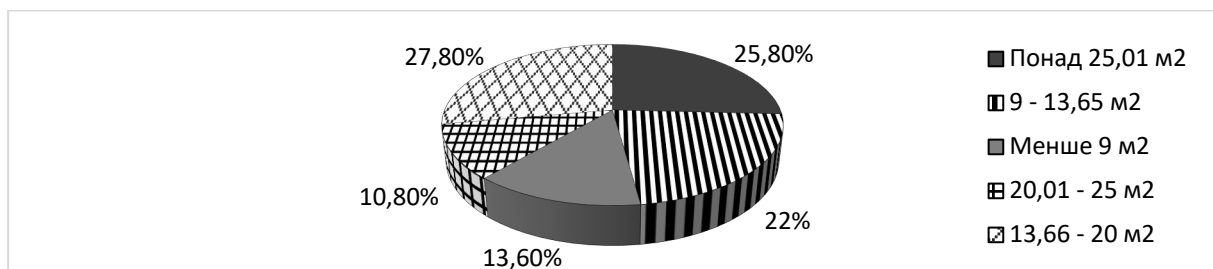

Рис. 6. Житлові умови українських домогосподарств у 2019 році

Джерело: складено, використовуючи [14]

Якщо говорити про зручності та комунікації, які мають бути у житловому приміщенні, то не всі українці ними забезпечені, майже половина сільських мешканців обходиться без душу або ванни.

Щодо віку будинків, то лише 13% українців проживають у будівлях, які збудовані у період незалежності України, 81% - у будівлях, які збудовані у 1950-1980 рр. [14].

З огляду на забезпеченість житлом, можемо вважати, що ця умова в Україні виконується, але якщо говорити про умови проживання, то для більшості українських домогосподарств вони незадовільні.

Проаналізуємо питання доступності житла в Україні. Розглянемо динаміку зміни ціни на житло та площу введено в експлуатацію протягом останніх 4-ох років (рис. 7).

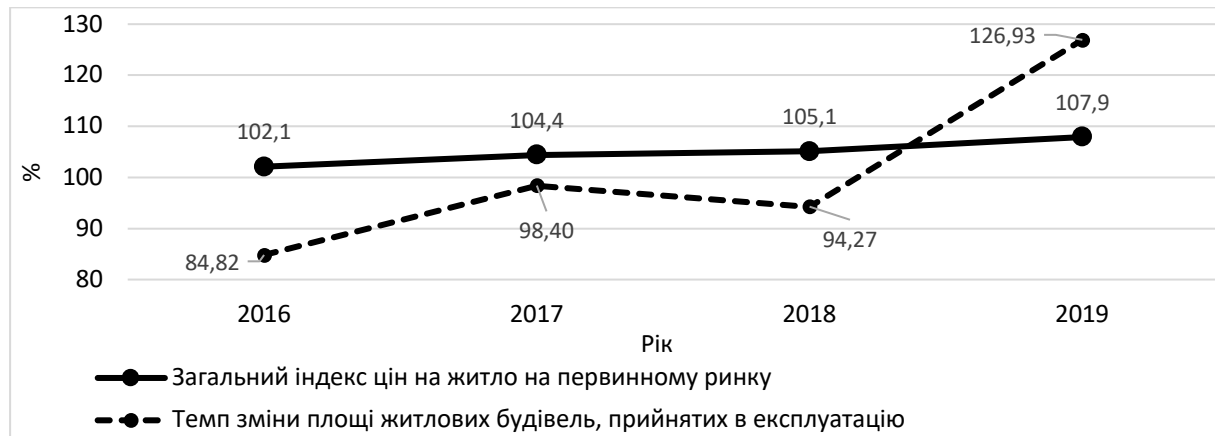

Рис. 7. Динаміка показників на ринку нерухомості протягом 2016-2019 рр.

Джерело: складено, використовуючи [7; 9]

З рис. 7 спостерігаємо, що ціни на житло з кожним роком все більше зростають, у 2016 році – на 2,1%, у 2017 – на 4,4%, у 2018 – 5,1%, у 2019 році – 7,9%. За цей ж період найбільше площі було введено в експлуатацію у 2019 році.

Якщо говорити про ситуацію на ринку нерухомості житлових будівель у 2020 році, то незважаючи на кризові явище внаслідок пандемії, ціни в Україні продовжують зростати. За третій квартал 2020 року ціни на житло зросли на 10,3%. Україна посіла шосте місце у світі за темпами зростання цін на житлову нерухомість [15].

Станом на 1 жовтня 2020 року середня вартість будівництва 1 м² квартири в Україні становить 13231 грн, найдорожче у місті Києві – 15465 грн, при тому середня ціна купівлі 1 м² в останньому становить 27700 грн (станом на 01.02.2021 р.), або на 79% більше [16, 17]. В загальному по Україні середня ціна купівлі 1 м² в центрі міста – 28934 грн, за межами центру – 16005 грн. [18]. Вищезазначено те, що середньостатистична українська сім'я лише 9,9% свого бюджету витрачає на непродуктивні цілі, якщо визначити цей відсоток з середньої з/п за 2020 рік, то це становитиме

1148 грн. Згідно з законодавством норма житлового фонду на одну особу становить 13,65 м² [13], на середньостатистичне домогосподарство з 4-ох осіб – 54,6 м², в перерахунку на середню вартість житла за центром міста по Україні – 873873 грн. З цього випливає те, що сім'ї з середньостатистичним рівнем доходів знадобиться 63,5 роки для того, щоб лише придбати квартиру, не говорячи вже про її облаштування.

Так як доступність житла не визначається лише його купівлею, розглянемо ринок оренди житлової нерухомості. Ціни на оренду житла в Україні зросли на 5% протягом 2020 року, орендувати однокімнатну коштує в середньому 3 890 гривень. Найвигідніше співвідношення вартості оренди житла до зарплати в Кропивницькому. Сім'я, в якій 2 людини отримують середню зарплату витратить на житло 27,5% від місячного доходу. У Житомирі така сім'я заплатить 35,5%, у Миколаєві – 35,7%, а у Сумах – 36,3%. Мешканці Одеси витрачають 64% свого доходу на оренду житла. Дорого орендувати житло також мешканцям Дніпра – 59,7% від доходу родини, Львова – 56% та Києва – 53,4% [19].

Отже, забезпеченість власним житлом в Україні на достатньому рівні, проте умови проживання – вкрай незадовільні, умови доступності житла (власного або орендованого) – незадовільні.

Висновки та перспективи досліджень у даному напрямку. Провівши детальний аналіз показників, які визначають рівень життя населення, можемо визначити останній – низьким. Для покращення добробуту українців необхідно збільшити рівень реального ВВП, зменшити рівень безробіття, збільшити оплату праці українцям, зменшити нерівність плати за гендерною ознакою. Для збільшення реального ВВП необхідно стимулювати бізнес, створювати умови для функціонування малого та середнього бізнесу, особливо у період пандемії. Підтримка підприємців може бути здійснена шляхом удосконалення законодавчої бази, підтримання ліквідності усіх платників податків. На нашу думку, доцільно

застосувати податкові пільги для підприємців, які займаються тими видами економічної діяльності, які найбільше постраждали, внаслідок карантинних обмежень. У період пандемії складно підвищити рівень зайнятості населення, проте це можливо зробити, удосконаливши систему віддаленої роботи (де такий вид зайнятості можливий). Але питання безробіття не виникло під час коронакризи, а існує протягом всього часу незалежності України, для того щоб вирішити його загалом, необхідно вжити заходи щодо підвищення навчальних навичок та кваліфікації робочої сили, зі сторони держави сприяти працевлаштуванню молодих фахівців, а також сприяти розвитку підприємницької діяльності на території України. Останнє також допоможе збільшити величину середньої заробітної плати українців. Щодо дискримінації в оплаті праці за статевою ознакою, то це можна вирішити, зрівнявши права та обов'язки жінок та чоловіків на законодавчому рівні, надавши можливість альтернативних форм зайнятості для жінок, на яких покладена більшість сімейних обов'язків.

Щодо житлового питання, то для того, щоб українці мали змогу проживати у нормальних умовах, необхідно покращувати їх купівельну спроможність, тобто збільшувати рівень оплати праці, а також реалізовувати державні програми з приводу доступності житла.

Література

1. Кравченко О.О. Аналіз рівня та якості життя населення України в умовах економічної та політичної нестабільності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №17. С. 572-578.
2. Дятлова В.В., Гутарева А.В. Якість життя населення і соціальні стандарти: розвиток понятійно-категоріального апарату. *Державне управління*. 2015. №1. С. 50-58.
3. Рябека О. Г. Оцінка рівня та якості життя населення України. *Економіка та держава*. 2014. №11. С. 46-48.

4. Пальчук О. І. Якість життя населення: грані проблем у фокусі перетворень. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. №21. С. 96-102.
5. Красномовець В. А. Сучасний стан та основні напрями підвищення рівня життя населення. *Фінансовий простір*. 2014. №4. С. 107-115.
6. Дружиніна В.В., Макаров А. І. Результативність оцінки добробуту населення на місцевому рівні. *Ефективна економіка*. 2016. №5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4946> (дата звернення 24.03.2021).
7. Статистична інформація порталу «МінфінМедіа». *Український портал про фінанси та інвестиції «МінфінМедіа»*. URL: <https://minfin.com.ua> (дата звернення: 24.03.2021).
8. Статистична інформація: статистичні дані / International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Home> (дата звернення: 24.03.2021).
9. Статистична інформація: статистичний збірник / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 24.03.2021).
10. Гендерні аспекти оплати праці. *Асоціація жінок-юристок України «ЮРФЕМ.ua»*. 2020. URL: <http://jurfem.com.ua/genderni-aspekty-oplaty-praci/> (дата звернення: 24.03.2021).
11. Гендерна рівність на ринку праці: як досягти рівня країн ЄС. *Українське Інтернет-видання «Європейська правда»*. 2019. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/12/27/7104638/> (дата звернення: 24.03.2021).
12. Власне житло: більшість українців живуть на своїх квадратних метрах. *Інформаційний Інтернет-ресурс фінансових новин «Finance.ua»*. 2020. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/480368/vlasne-zhytlo-bilshist-ukrayintsiv-zhyvut-na-svoyih-kvadratnyh-metrah-infografika> (дата звернення: 24.03.2021).

13. Житловий кодекс Української РСР / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 24.03.2021).
14. Віхров М. Дорогі «квадрати». *Інформаційний Інтернет-ресурс «Тиждень.ua»*. 2020. URL: <https://tyzhden.ua/Economics/239795> (дата звернення: 24.03.2021).
15. Журба А. Україна посіла шосте місце у світі за темпами зростання цін на житло. *Інформаційний Інтернет-ресурс «Zaxid.net»*. 2020. URL: https://zaxid.net/ukrayina_tsini_na_zhitlo_shoste_mistse_u_sviti_za_tempa_mi_zrostannya_n1511940 (дата звернення: 24.03.2021).
16. Статистика ринку нерухомості. *Інформаційний Інтернет-ресурс «ЛУН Місто»*. 2021. URL: <https://misto.lun.ua/price> (дата звернення: 24.03.2021).
17. Скільки коштує будівництво квадратного метра житла в Україні. *Інформаційний Інтернет-ресурс «Ліга закон»*. 2021. URL: https://biz.ligazakon.net/news/200829_skilki-koshtu-budvnytstvo-kvadratnogo-metra-zhitla-v-ukran (дата звернення: 24.03.2021).
18. Вартість життя в Україні. *Інформаційний Інтернет-ресурс «Travel tables»*. 2021. URL: <https://ua.traveltables.com/country/ukraine/cost-of-living/#cat-1> (дата звернення: 24.03.2021).
19. Як змінилися ціни на нерухомість та оренду житла у 2020: інфографіка. *Інформаційний Інтернет-ресурс «24 канал»*. 2020. URL: https://economy.24tv.ua/tsini-na-neruhomist-orendu-zhitla-2020-infografika-zmin_n1481582 (дата звернення: 24.03.2021).

References

1. Kravchenko O.O. (2017) Analiz rivnja ta jakosti zhyttja naselennja Ukrajiny v umovakh ekonomichnoji ta politychnoji nestabilnosti [Analysis of the level and quality of life of the population of Ukraine in conditions of

- economic and political instability]. *Global and national economic problems*, vol. 17, pp. 572-578.
2. Djatlova V.V., Ghutareva A.V. (2015) Jakistj zhyttja naselelnja i socialjni standarty: rozvytok ponjatijno-kateghorialjnogho aparatu [Quality of life of the population and social standards: development of the conceptual and categorical apparatus]. *Governance*, vol. 1, pp. 50-58.
 3. Rjabeka O. Gh. (2014) Ocinka rivnja ta jakosti zhyttja naselelnja Ukrajiny [Assessment of the level and quality of life of the population of Ukraine]. *Economy and statevol*, vol. 11, pp. 46-48.
 4. Paljchuk O. I. (2018) Jakistj zhyttja naselelnja: ghrani problem u fokusi peretvorenj [Quality of life: the facets of problems in the focus of transformation]. *Global and national economic problems*, vol. 21, pp. 96-112.
 5. Krasnomovecj V. A. (2014) Suchasnyj stan ta osnovni naprjamy pidvyshhennja rivnja zhyttja naselelnja [The current state and main directions of improving living standards]. *Financial space*, vol. 4, pp. 107-115.
 6. Druzhynina V.V., Makarov A. I. (2016) Rezuljtatyvnistj ocinky dobrobutu naselelnja na miscevomu rivni [The effectiveness of assessing the welfare of the population at the local level]. *Efficient economy*. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4946> (accessed 24 March 2021).
 7. Ukrainian portal on finance and investments «MinfinMedia». Statystychna informacija portalu «MinfinMedia» [Statistical information of the portal "Ministry of Finance"]. Ukrainian portal on finance and investments «MinfinMedia». Available at: <https://minfin.com.ua> (accessed 24 March 2021).

8. International Monetary Fund. Statystychna informacija: statystychnyj dani [Statistical information: statistics] International Monetary Fund. Available at: <https://www.imf.org/en/Home> (accessed 24 March 2021).
9. State Statistics Service of Ukraine. Statystychna informacija: statystychnyj zbirnyk [Statistical information: statistical collection]. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 24 March 2021).
10. Association of Women Lawyers of Ukraine "YURFEM.ua" (2020) Ghenderni aspekty oplaty praci [Gender aspects of remuneration]. Association of Women Lawyers of Ukraine "YURFEM.ua". Available at: <http://jurfem.com.ua/genderni-aspekty-oplaty-praci/> (accessed 24 March 2021).
11. Ukrainian online publication "European Truth" (2019) Ghenderna rivnistj na rynku praci: jak dosjaghty rivnja krajini JeS [Gender equality in the labor market: how to reach the level of EU countries]. Ukrainian online publication "European Truth". Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2019/12/27/7104638/> (accessed 24 March 2021).
12. Information Internet resource of financial news "Finance.ua" (2020) Vlasne zhytlo: bilshistj ukrajinciv zhyvutj na svojikh kvadratnykh metrah [Own housing: most Ukrainians live on their own square meters]. Information Internet resource of financial news "Finance.ua". Available at: <https://news.finance.ua/ua/news/-/480368/vlasne-zhytlo-bilshist-ukrayintsiv-zhyvut-na-svoyih-kvadratnyh-metrah-infografika> (accessed 24 March 2021).
13. The Verkhovna Rada of Ukraine. Zhytlovyj kodeks Ukrajinsjkoji RSR [Housing Code of the Ukrainian SSR]. The Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 24 March 2021).

14. Vikhrov M. (2020) Doroghi «kvadraty» [Expensive "squares"] Informacijnyj *Internet-resurs «Tyzhdenj.ua»* [Information Internet resource "Week.ua"] Available at: <https://tyzhden.ua/Economics/239795> (accessed 24 March 2021).
15. Zhurba A. (2020) Ukrajina posila shoste misce u sviti za tempamy zrostannja cin na zhytlo [Ukraine ranked sixth in the world in terms of housing prices] *Informacijnyj Internet-resurs «Zaxid.net»* [Information Internet resource "Zaxid.net"] Available at: https://zaxid.net/ukrayina_tsini_na_zhitlo_shoste_mistse_u_sviti_za_tempami_zrostannya_n1511940 (accessed 24 March 2021).
16. Information Internet resource "LUN City" (2021) Statystyka rynku nerukhomosti [Real estate market statistics] Information Internet resource "LUN City". Available at: <https://misto.lun.ua/price> (accessed 24 March 2021).
17. Information Internet resource "League of Law" (2021) Skiljky koshtuje budivnyctvo kvadratnogho metra zhytla v Ukraini [How much does it cost to build a square meter of housing in Ukraine] Information Internet resource "League of Law". Available at: https://biz.ligazakon.net/news/200829_sklki-koshtu-budvnytstvo-kvadratnogo-metra-zhitla-v-ukran (accessed 24 March 2021).
18. Information Internet resource "Travel tables" (2021) Vartistj zhyttja v Ukraini [The cost of living in Ukraine] Information Internet resource "Travel tables". Available at: <https://ua.traveltables.com/country/ukraine/cost-of-living/#cat-1> (accessed 24 March 2021).
19. Information Internet resource "Channel 24" (2020) Jak zminylsja ciny na nerukhomistj ta orendu zhytla u 2020: infoghrafika [How have real estate and rental prices changed in 2020: infographics] Information Internet resource "Channel 24". Available at: <https://economy.24tv.ua/tsini-na->

neruhomist-orendu-zhitla-2020-infografika-zmin_n1481582 (accessed 24 March 2021).